

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 24. novembrī
(OR. en)

15418/2/23
REV 2

SOC 769
EMPL 552
ECOFIN 1179

PIEZĪME

Sūtītājs:	Nodarbinātības komiteja un Sociālās aizsardzības komiteja
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	<i>EMCO un SPC atzinums par sociālajām investīcijām</i> <i>– apstiprināšana</i>

Pielikumā pievienots minētais atzinums, lai to iesniegtu apstiprināšanai Padomē (*EPSCO*)
2023. gada 27. un 28. novembra sanāksmē.

Nodarbinātības komiteja Sociālās aizsardzības komiteja

Nodarbinātības komitejas un Sociālās aizsardzības komitejas atzinums par tematu “Sociālo investīciju pievienotā vērtība un *EPSCO* padomes *filière* loma Eiropas pusgada pārvaldībā”

Ievads

1. Nodarbinātības un sociālo lietu ministri 2023. gada 14. jūlija neformālajā sanāksmē apmainījās viedokļiem par to, kā sociālās investīcijas atbalsta noturīgu ekonomiku, un par Eiropas sociālo tiesību pilāra nozīmi ES ekonomikas pārvaldības sistēmā. Vairāki ministri atbalstīja viedokli, ka labi izstrādātas reformas un investīcijas, kuru pamatā ir sociālo investīciju pieeja, un jo īpaši tās, kas veicina cilvēkkapitālu, papildus sociālo mērķu sasniegšanai var arī radīt produktivitātes pieaugumu un sekmēt straujāku ekonomikas izaugsmi, un aicināja turpināt uz pierādījumiem balstītas pārdomas par šiem jautājumiem. Attiecīgi pēc diskusijas Spānijas un Beļģijas – dalībvalstu, kas laikposmā no 2023. gada jūlija līdz 2024. gada jūnijam ir Eiropas Savienības Padomes prezidentvalstis – ministri aicināja Nodarbinātības komiteju (*EMCO*) un Sociālās aizsardzības komiteju (*SPC*) sagatavot atzinumu par sociālajām investīcijām un saistītajām reformām un *EPSCO* padomes *filière* lomu ES ekonomikas pārvaldības sistēmā.

2. **Komisija 2022. gada 9. novembrī nāca klajā ar ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm. Pēc tam 2023. gada 14. martā sekoja Padomes (ECOFIN) pieņemto secinājumu kopums, kurā tika apzinātas jomas, kurās dalībvalstu viedokļi sakrīt** ¹.

Ņemot vērā minēto, Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem par ekonomikas pārvaldības pārskatīšanu. Saskaņā ar šiem Komisijas priekšlikumiem visām dalībvalstīm būtu jāiesniedz *vidēja termiņa fiskālie un strukturālie plāni*, kas aptver fiskālo politiku un reformas un investīciju saistības. Turklāt Komisija ierosina, ka fiskālās korekcijas periodu varētu pagarināt *“par ne vairāk kā trim gadiem, ja dalībvalsts pamato savu vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu ar pārbaudāmu un laikā ierobežotu reformu un investīciju kopumu, kas kopumā: veicina izaugsmi, atbalsta fiskālo ilgtspēju, pievēršas Savienības kopīgajām prioritātēm, īsteno attiecīgos ieteikumus, kas adresēti konkrētajai dalībvalstij Eiropas pusgada ietvaros, un atbilst investīciju prioritātēm, kas noteiktas konkrētām valstīm, korekcijas periodā nesamazinot citas valsts finansētās publiskās investīcijas, lai nodrošinātu investīciju makroekonomisko ietekmi un izvairītos no citu investīciju prioritāšu izstumšanas.”* Komisijas priekšlikumos kā Savienības kopējās prioritātes ir noteiktas Eiropas zaļais kurss, Eiropas sociālo tiesību pīlārs, Digitālās desmitgades politikas programma 2030. gadam un Stratēģiskais kompass drošībai un aizsardzībai.

¹ [Padomes secinājumi par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm](#), ko ECOFIN padome pieņēma 2023. gada 14. martā.

3. Šis atzinums ir daļa no darba, kura mērķis ir palīdzēt ministriem izstrādāt saskaņotu pieeju attiecībā uz sociālajām investīcijām un saistītajām reformām un *EPSCO* padomes *filière* lomu Eiropas pusgada pārvaldībā, neskarot iznākumu iestāžu sarunās par tiesību aktu priekšlikumiem, ar kuriem Komisija nāca klajā 2023. gada 26. aprīlī². Ņemot vērā LESD 148. pantu un politisko apņemšanos īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāru, savlaicīga analīze par sociālo investīciju politikas pievienoto vērtību ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes un sociālekonomiskās noturības veicināšanā var palīdzēt *EPSCO* padomes *filière* uzlabot ekonomikas, nodarbinātības un sociālās politikas koordināciju. Attiecīgi varētu būt lietderīgi apsvērt arī vispārējo nodarbinātības un sociālo pārvaldību Eiropas pusgadā, jo īpaši attiecībā uz *EPSCO* padomes *filière* lomu.

² Tiesību aktu priekšlikumi pašlaik tiek apspriesti Padomes *ECOFIN* *filière* un Eiropas Parlamenta *ECON* un *EMPL* komitejā.

Sociālo investīciju politikas pievienotā vērtība

4. **Padomes iepriekšējā darbā, uz kā pamata varētu turpināt darbu, sociālo investīciju pieeja tika definēta kā darba tirgus, prasmju un sociālās politikas izstrāde nolūkā uzlabot atsevišķu personu pašreizējās un turpmākās spējas, galveno uzmanību pievēršot tam, lai nodrošinātu viņiem iespējas un attīstītu viņu spējas pievērsties sociālekonomiskajiem riskiem dzīves gājuma perspektīvā** ³. Konkrētāk, Komisijas 2013. gadā ierosinātajā Sociālo ieguldījumu paketē tika uzsvērts, ka nodarbinātība, prasmes un sociālā politika var apmierināt investīciju, kā arī aizsardzības un stabilizācijas vajadzības, kurām var būt savstarpēji papildinošas funkcijas. Pašreizējā sociālekonomiskajā kontekstā valstu reformas un investīcijas, kuru pamatā ir sociālo investīciju pieeja, ja tās ir pienācīgi izstrādātas, var būt Padomes, Eiropas Parlamenta un Komisijas 2017. gadā izsludinātā Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošanas virzītājspēki, lai visaugstākajā līmenī noteiktu politisko apņemšanos attiecībā uz iekļaujošāku un ilgtspējīgāku izaugsmes modeli Savienībā, kurā ekonomiskais un sociālais progress ir cieši saistīti. 2021. gada maijā Portu deklarācijā tika atkārtoti apstiprināts mērķis padziļināt pīlāra īstenošanu, pienācīgi ņemot vērā attiecīgās kompetences un subsidiaritātes un proporcionālītātes principus, tostarp, ņemot vērā paātrināto zaļo un digitālo pārkārtošanos. 2021. gada jūnijā Eiropadome atzinīgi novērtēja ES 2030. gada pamatmērķrādītājus attiecībā uz nodarbinātību, prasmēm un nabadzības mazināšanu, kurus Komisija izvirzīja pīlāra rīcības plānā.

³ [Padomes secinājumi “Sociālie ieguldījumi izaugsmei un kohēzijai”](#), ko EPSCO padome pieņēma 2013. gada 20. un 21. jūnijā.

5. **Lai gan sociālās attīstības un cilvēku labklājības uzlabošanas centieni paši par sevi ir vērtīgi un valstu konteksts un vajadzības atšķiras, pierādījumi liecina, ka sociālo investīciju politikai – ja tā ir labi izstrādāta – var būt būtiska pozitīva ietekme uz ekonomikas izaugsmi, produktivitāti un konkurētspēju, tādējādi atbalstot arī fiskālo ilgtspēju un vienlaikus veicinot augšupēju sociālo konvergenci.** Tā kā stabila fiskālā politika nodrošina nepieciešamās iespējas sociālo investīciju politikai, tā var atbalstīt ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomikas izaugsmi, tādējādi ilgtermiņā pozitīvi ietekmējot parāda attiecību, tostarp, iespējams, mazinot bezdarbības izmaksas. Šī dinamika ir vēl izteiktāka īstermiņā ekonomikas lejupslīdes laikā, piemēram, Covid-19 krīzes laikā, kad atbilstoši atbalsta pasākumi (jo īpaši, izmantojot īstermiņa darba shēmas) izraisīja ātrāku ekonomikas atveseļošanos, nekā gaidīts, ar zemāku nodarbinātības un ienākumu samazinājumu salīdzinājumā ar iepriekšējām krīzēm ⁴. Savukārt krīžu laikā procikliska politika var izraisīt straujus budžeta samazinājumus, kas var saasināt nabadzību un sociālo nevienlīdzību, vājināt produktivitātes uzlabošanas potenciālu un ierobežot ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi nākotnē.

⁴ [Padomes secinājumi par 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu un vienoto nodarbinātības ziņojumu](#), ko EPSCO padome pieņēma 2023. gada 13. martā. Sīkāka analīze ir sniegta vienotā nodarbinātības ziņojuma 2023. un 2022. gada izdevumos.

6. **Konkrētāk, nesen notikušajās diskusijās *EMCO* un *SPC* tika uzsvērts, ka uz pierādījumiem balstītai politikai, kas stiprina prasmes, palielina dalību darba tirgū un novērš atstumtību, ir liels potenciāls atbalstīt spēcīgāku un iekļaujošāku ekonomikas izaugsmi un paaugstināt produktivitātes līmeni, un tā ir būtiska digitālās un zaļās pārkārtošanās veicināšanai.** Šāda politika varētu ietvert reformas un investīcijas, kuru mērķis ir novērst prasmju trūkumu un neatbilstību (izmantojot prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju, izglītību un mūžizglītību), atrisīt nepietiekami pārstāvēto grupu potenciālu (jo īpaši, izmantojot efektīvu aktīva darba tirgus politiku, labi strukturētas nodokļu un pabalstu sistēmas un aktīvas iekļaušanas politiku) un paplašināt darbaspēka piedāvājumu (ar pieejamiem un cenas ziņā pieņemamiem, kvalitatīviem bērnu aprūpes, veselības un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem). Turklāt dažām sociālās politikas jomām var būt izšķiroša nozīme makroekonomikas stabilizācijā, būtiski mazinot sociālos riskus un samazinot ar bezdarbību saistīto iespējamo sociālo izdevumu pieaugumu nākotnē (jo īpaši, izmantojot īstermiņa darba shēmas, labi funkcionējošus sociālās drošības tīklus, piemēram, bezdarbnieka pabalstu un palīdzības shēmas, kā arī atbilstošas minimālā ienākuma shēmas).

7. **Tomēr, atzīstot sociālo investīciju politikas potenciālu un neraugoties uz nesenajiem metodiskajiem uzlabojumiem, joprojām ir grūti novērtēt uz konkrētām valstīm vērsto reformu un investīciju faktisko ekonomisko un sociālo atdevi ⁵, un šīs problēmas būtu jārisina arī turpmāk.** Šādas grūtības ir saistītas ar mijiedarbību starp politikas izstrādes iezīmēm un citiem mainīgajiem lielumiem, kas ietekmē šādu atdevi, tostarp valstu īpatnībām, kā arī ietekmi, kas bieži vien izpaužas vidējā termiņā un ilgtermiņā. Sociālo investīciju atdeve ir atkarīga ne tikai no attiecīgo politikas pasākumu veidiem un to koncepcijas, bet arī no kontekstuālajām iezīmēm (laika un vietas ziņā), kā arī no citām vienlaicīgām politikas intervencēm, kas būtu jāņem vērā. Mikroekonomiskās un makroekonomiskās atdeves novērtēšana balstās uz dažādām analītiskām metodēm, ko, iespējams, izmanto dalībvalstīs (piemēram, *ex ante* un *ex post* analīzes, hipotētiski ietekmes novērtējumi un izmaksu un ieguvumu analīzes), kas ir atkarīgas arī no dažādajām administratīvajām spējām veikt atbilstošus novērtējumus. Tā kā ilgtermiņa ietekmi vai ietekmējošos faktorus var būt grūti novērot un tas var novest pie kļūdainiem vai neprecīziem secinājumiem, ir būtiski vākt pietiekamus un uzticamus datus un izmantot stabilas metodikas, kas var atbilstīgi aptvert šos elementus. Šajā sakarā paraugprakses apmaiņas uzlabošana starp dalībvalstīm var veicināt visaptverošāku izpratni par to, kā labāk novērtēt sociālo investīciju ekonomisko un sociālo atdevi, ņemot vērā ES kopīgās problēmas. Savstarpēja mācīšanās *EMCO* un *SPC* darbību kontekstā var būt īpaši noderīga, lai apzinātu investīcijas un reformas, kas maksimāli palielina pozitīvo ietekmi uz ekonomikas izaugsmi, nodarbinātību, nabadzības risku un nevienlīdzību.

⁵ Ekonomiskā atdeve attiecas uz finansiāliem ieguvumiem vai guvumiem individuālā, uzņēmuma vai tirgus līmenī (mikrolīmenī), kā arī uz vispārējās ekonomiskās izaugsmes, inflācijas vai nodarbinātības līmeņa izmaiņām valstī (makrolīmenī). Sociālā atdeve ietver nefinansiālus ieguvumus, kas vērsti uz labbūtību, dzīves kvalitāti un uzlabojumiem sabiedrībā, tostarp uzlabotiem atsevišķu personu vai grupu veselības un izglītības rezultātiem.

***EPSCO* padomes *filière* loma Eiropas pusgadā**

8. **Lai gan Eiropas pusgads arī turpmāk būs ES satvars fiskālās, ekonomikas, nodarbinātības un sociālās politikas koordinēšanai – ievērojot valstu kompetenci un skaidri nosakot *EPSCO* padomes *filière* pilnvaras saskaņā ar LESD 148. pantu –, atkarībā no tā iznākuma, ekonomikas pārvaldības pārskatīšana var ietekmēt veidu, kādā *EPSCO* *filière* atbalsta šo procesu.** Pirmkārt, Komisija ierosina stiprināt mijiedarbību starp fiskālo politiku un reformām un investīcijām, saskaņā ar kuru, sagatavojot valstu *vidēja termiņa fiskālos un strukturālos plānus*, būtu jāņem vērā darba tirgus, prasmju un sociālās politikas pasākumi, kurus Padome koordinē un uzrauga Eiropas pusgada ietvaros saskaņā ar LESD 148. pantu ⁶, un tie būtu jāuzrauga, izmantojot *gada progresu ziņojumus*, ko dalībvalstis iesniegtu pēc tam (tādējādi ir paredzēts aizstāt *valsts reformu programmas*, kas pašlaik tiek izmantotas kā līdzekļi dalībvalstu ziņošanai par pīlāra principu īstenošanu). Otrkārt, Komisija ierosina, ka dažas dalībvalstu reformu un investīciju saistības, kas izvirzītas to *vidēja termiņa fiskālajos strukturālajos plānos*, var uzskatīt par tādām, attiecībā uz kurām var piešķirt fiskālās korekcijas perioda pagarinājumu, ja tās kopumā atbilst noteiktiem kritērijiem ⁷.

⁶ LESD 148. pants jo īpaši attiecas uz nodarbinātības pamatnostādņu, vienotā nodarbinātības ziņojuma un konkrētām valstīm adresēto ieteikumu ikgadējo pieņemšanu. *EPSCO* padome arī apstiprina eurozonai adresētā (decembra) ieteikuma nodarbinātības un sociālos aspektus, (marta) secinājumus par gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu un apstiprina *EMCO* un *SPC* (jūnijā) sagatavoto ikgadējo horizontālo atzinumu par Eiropas pusgadu, kurā iekļauti konstatējumi par daudzpusējās uzraudzības un pārskatīšanas darbībām.

⁷ Kā sīkāk izklāstīts 2. punktā, ir vērts atzīmēt, ka Komisijas 26. aprīļa priekšlikumos Eiropas sociālo tiesību pīlārs ir iekļauts starp kopējām ES prioritātēm.

9. **EPSCO** padomes *filière* būtu jā saglabā koordinācijas un uzraudzības loma visos jautājumos, kas saistīti ar darba tirgu, prasmēm un sociālo politiku, tostarp saistībā ar visu Eiropas pusgada dokumentu attiecīgo saturu, saskaņā ar attiecīgajiem Līgumu noteikumiem. Saskaņā ar proporcionalitātes un subsidiaritātes principiem ir pilnībā jā saglabā Eiropas pusgada daudzpusējais raksturs un jā turpina iesaistīt attiecīgos Padomes *filières*.
10. Saskaņā ar *EMCO* un *SPC 2023.* gada maijā pieņemtajiem *galvenajiem vēstījumiem* par Sociālās konverģences sistēmas (*SCF*) ieviešanu Eiropas pusgadā ⁸, vienlaikus atzīstot, ka dalībvalstu atbalsts tās ieviešanai ir atšķirīgs, iespējama jauna *SCF* atbilstu integrētai pieejai politikas uzraudzībai Eiropas pusgadā un veicinātu spēcīgāku un efektīvāku politikas koordinēšanu.
11. Svarīga ir efektīva sadarbība un kopīgas pārdomas par Eiropas pusgada nākotni ar Padomes *ECOFIN* *filière*. Šādas kopīgas pārdomas varētu ietvert praktisku kārtību, kas reglamentētu ikgadējo Eiropas pusgada ciklu starp abām *filières*, tā gada grafiku, padomdevēju komiteju darba metodes, kā arī to, kā nodrošināt efektīvu mijiedarbību starp fiskālo politiku un strukturālajām reformām un investīcijām, kuru mērķis ir risināt transversālus jautājumus, tostarp atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošanu, vienlaikus veicinot stabilas publiskās finanses.

⁸ [Galvenie vēstījumi par sociālās konverģences sistēmas ieviešanu Eiropas pusgadā](#), kurus *EPSCO* padome apsprieda 2023. gada 12. jūnijā.

Prezidentvalstu Spānijas un Beļģijas uzaicinājums (2023. gada jūlijs)

Godātais Emiliano kungs! Godātais Rute kungs!

Godātie EMCO un SPC locekļi!

Prezidentvalsts pauda gandarījumu par auglīgajām debatēm attiecībā uz sociālo investīciju nozīmi ES ekonomikas pārvaldības pārskatīšanā, kas notika pēdējā neoficiālajā *EPSCO* padomes sanāksmē Madridē 14. jūlijā. Diskusija parādīja, ka nodarbinātības un sociālo lietu ministri ir ļoti ieinteresēti izcelt sociālo investīciju nozīmi un noteikt to režīmu saskaņā ar jaunajiem iespējamajiem ES fiskālajiem noteikumiem. Paustie viedokļi ir ārkārtīgi svarīgi.

Pamatojoties uz secinājumiem, kas izriet no šīm pirmajām pārdomām, prezidentvalsts Spānija – ciešā sadarbībā ar nākamo prezidentvalsti Beļģiju – uzskata, ka debates būtu nevis jāpārtrauc, bet gan jāturpina. Šajā nolūkā prezidentvalsts Spānija 15. un 16. oktobrī Aranhuezā organizē augsta līmeņa konferenci, bet no oktobra beigām līdz novembra sākumam Briselē sadarbībā ar nākamo prezidentvalsti Beļģiju organizē vēl vienu konferenci, kurā piedalīsies akadēmisko aprindu eksperti, lai apspriestu šādus jautājumus: 1) sociālo investīciju mikroekonomiskā un makroekonomiskā atdeve un 2) esošie rādītāji sociālo investīciju rezultātu uzraudzībai un novērtēšanai.

EPSCO padomes sanāksme, kas plānota 2023. gada novembra beigās, būs nākamā iespēja Padomē izvērtēt progresu, kas panākts gan tehniskā, gan politiskā līmenī. Vispārējais mērķis ir panākt, lai nodarbinātības un sociālo lietu ministri varētu pieņemt saskaņotu pieeju attiecībā uz sociālo investīciju nozīmi reformētajā ES ekonomikas pārvaldībā. Šā pasākuma beigu punkts būs *EPSCO* un *ECOFIN* padomes kopīgā sanāksme, kas notiks Beļģijas prezidentūras laikā.

Šajā nolūkā, ņemot vērā *EPSCO* padomes 2023. gada novembra sanāksmē paredzēto novērtēšanu, prezidentvalsts Spānija – pēc vienošanās ar nākamo prezidentvalsti Beļģiju – vēlētos aicināt Nodarbinātības komiteju un Sociālās aizsardzības komiteju sagatavot atzinumu par sociālo investīciju un ar tām saistīto reformu regulējumu pārskatītajā ekonomikas pārvaldībā un – pamatojoties uz sociālās konverģences sistēmu – par *EPSCO* padomes un tās komiteju lomu jaunajā fiskālajā sistēmā. Prezidentvalsts arī aicina komitejas apsvērt sociālo investīciju potenciālu ekonomikas izaugsmē, makroekonomikas stabilizācijā un augšupējā sociālajā konverģencē, ņemot vērā strukturālās pārmaiņas, ko rada zaļā un digitālā pārkārtošanās.

Jums kā *EMCO* un *SPC* priekšsēdētājiem ir vislabākās iespējas ierosināt konkrētus pasākumus un darba metodes šādam darbam, ņemot vērā jūsu komiteju darba programmas un pieredzi, kas gūta iepriekšējās diskusijās par šo tematu. Prezidentvalsts Spānija, pamatojoties uz ziņotajiem atzinuma rezultātiem, centīsies precizēt dalībvalstu atbalsta līmeni attiecībā uz *EPSCO* nostāju saistībā ar notiekošo ekonomikas pārvaldības pārskatīšanu.

Prezidentvalsts Spānija un nākamā prezidentvalsts Beļģija joprojām ir Jūsu rīcībā, lai sadarbotos.